

DENET DUYURU

Vergi

AUDIT | TAX | ADVISORY

For the latest from BDO Turkey, follow us

Duyuru Tarihi : 06.12.2021
Duyuru No : 2021/155
Yayımlandığı Yer : YAKLAŞIM DERGİSİ - Aralık 2021
Sayı : 348)

Mehmet MAÇ
Yeminli Mali Müşavir

FATURANIN KİM ADINA DÜZENLENMESİ GEREKTİĞİ

I. GİRİŞ:

Mal veya hizmet satışlarına ilişkin fatura veya serbest meslek makbuzunun (mali belgenin) KİM ADINA düzenleneceği konusunda bazen tereddüt oluşabilmektedir.

Faturanın veya serbest meslek makbuzunun kanunen MÜŞTERİ adına düzenlenmesi gerekmektedir.

Dolayısıyla yazımıza konu sorun, malı veya hizmeti satın alan MÜŞTERİNİN KİM OLDUĞU hususunun belirlenmesine ilişkindir.

Aşağıdaki bölümlerde hangi hallerde kim adına mali belge düzenlenmesi gerektiği konusundaki hükümler, idari yorumlar, sektör uygulamaları ve şahsi görüşlerimiz açıklanmıştır.

II. FATURA MÜŞTERİ ADINA DÜZENLENMESİ YASA GEREĞİDİR :

Vergi Usul Kanunu'nun (VUK'nun) faturayı tarif eden 229 uncu maddesi şöyledir :

BDO Yayıncılık A.Ş.

Eski Büyükdere Cad. No.14
Park Plaza Kat:4
34398 Maslak/İstanbul
Turkey

Tel: +90 212 365 62 00
Fax: +90 212 365 62 02
e-mail: bdo@bdo.com.tr
www.bdo.com.tr

Garantisi ile sınırlı bir Birleşik Krallık şirketi olan BDO International Limited'in üyesi ve bir Türk anonim şirketi olan BDO Yayıncılık A.Ş., bağımsız üye kuruluşlardan oluşan BDO ağıının bir parçasını teşkil etmektedir.

BDO International global ağıının toplam gelirleri 2020 yılında 10,3 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. BDO, 167'dan fazla ülkede bulunan 1.658 ofiste faaliyet göstermekte olup, bu ofislerde denetim ve danışmanlık hizmetleri veren ortaklar dahil dünya çapında 91.054 kişi çalışmaktadır.

Dikkat ve titizlikle hazırlanan bu yayın, geniş anlamda görüşleri içermekte olup, genel bir yol gösterici olarak değerlendirilmelidir. Özel durumlara ilgili olarak, mesleki görüş ve yardım almadan, bu yayına dayanarak uygulamalarda bulunulmamalıdır. Bu konuların kendi özel durumunuza ilişkin etkilerini görüşmek için BDO Yayıncılık A.Ş. ile temas kurabilirsiniz. Bu yayındaki bilgilere dayanarak belli eylemlerde bulunmak veya bulunmamak nedeniyle doğabilecek zararlar nedeniyle, BDO Yayıncılık A.Ş. ve ortakları, çalışanları ile yazarları herhangi bir yükümlülük veya sorumluluk kabul etmemektedirler.

“Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında MÜŞTERİNİN borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından MÜŞTERİYE verilen ticari vesikadır.”

Yukarıdaki hükümlerde görüldüğü üzere, faturanın **MÜŞTERİ ADINA** düzenlenmesi yasa gereğidir.

Her bir mal alımı veya hizmet alımı, Borçlar Kanunu kapsamındaki sözlü veya yazılı akde dayanır.

Mal veya hizmet alımına ilişkin sözlü veya yazılı akitteki ALICI taraf, MÜŞTERİ tanımına uymakta ve faturanın bu alıcı (müşteri) adına düzenlenmesi gerekmektedir.

Mal veya hizmet alımlarının ekseriyetinde, mali belgenin kim adına düzenlenebileceği konusunda tereddüt oluşmamaktadır.

Ancak ;

- Malı veya hizmeti alan reşit değilse veya bir vasi tarafından temsil ediliyorsa, alım akdini veli veya vasi durumundaki kişi yapmakta olduğu için faturanın veya serbest meslek makbuzunun kim adına kesileceği sorunu ortaya çıkmaktadır.
- Satıcı ile müşteri vekilinin (vekil avukat, gümrük müşaviri, acente veya sair vekaletname sahiplerinin) muhatap olduğu hallerde de mali belgenin kim adına düzenleneceği sorusu ile karşılaşılmaktadır.
- Müşterinin bir şirket veya bir tüzel kişi olduğu fakat satın alınan malın veya hizmetin bu tüzel kişinin gösterdiği başka bir kişiye verilmesi hallerinde mali belgenin kim adına düzenlenmesi gerektiği konusunda tereddüt edilebilmektedir.
- Malı veya hizmeti alan ile ödemeyi yapanın farklı olması da yine bu ikilemin ortaya çıkmasına sebebiyet verebilmektedir.

Aşağıdaki bölümlerde konu ile ilgili mevzuat, özelemler ve sektör uygulamaları dikkate alınmak suretiyle, hangi durumlarda mali belgenin kim adına düzenlenmesi gerektiği hakkındaki görüşlerimiz açıklanmıştır.

III. MALI veya HİZMETİ ALANIN REŞİT OLMAMASI veya VASİ TARAFINDAN TEMSİL EDİLMESİ:

Reşit olmayan kişiler (18 yaşını doldurmamış çocuklar) için velileri tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarında faturanın kim adına düzenleneceği

konusundaki Maliye İdaresi görüşü, faturanın reşit olmayan kişi (çocuk) adına düzenleneceği yönündedir.¹

Fatura çocuk adına düzenlenecek olmakla beraber satıcı ile muhatap durumda olan ve büyük ihtimalle ödemeyi de yapacak olan veli olduğu için faturada çocuğun ad ve soyadı yanında velisinin adının ve soyadının da belirtilmesi yararlıdır.

Aynı şekilde akli melekeleri yeterli olmadığı için vesayet altında bulunan kişiler lehine vasileri tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin faturaların da vasi tarafından temsil edilen kişi adına düzenlenmesi gerekmekte olup yanı sıra vasi ismine de yer verilmesi yararlıdır.

Maliye İdaresinin yönlendirmesi böyle olmakla beraber farklı hukuki yapıların veya bakış açılarının da göz önünde tutulması gerekir.

Çünkü bir mal veya hizmetin müşterisi olan A kişisi satın alma sonrasında bu malı veya hizmeti B kişisine kullanıyabilir. Böyle bir durumda yararlanıcı kişi B olmakla beraber müşteri durumundaki kişi A kişisidir.

Örnek vermek gerekirse;

- Çocuğunun oynaması için oyuncak satın alan bir babanın bu oyuncuğun faturasını kendi adına düzenlemesi hiç de yadırganacak bir durum değildir. Çünkü, oyuncuğu baba oynamayacak olmakla beraber, alım işlemini müşteri sıfatıyla, ailesini geçindirmek durumunda olan baba yapmakta, bu alım sonucu mülkiyetini edindiği oyuncuğu çocuğuna kullanılmaktadır.
- Yine bir baba, konut satın alarak parasını kendi mal varlığından ödeyip faturasını da kendi adına yazdırdıktan sonra, bu konutun tapusunun 15 yaşındaki çocuğu adına verilmesini isteyebilir. Konut satıcısının faturayı baba adına düzenleyip, babanın talebi doğrultusunda konutun tapusunu, (babayı tapu harcı mükerrerliğinden korumak amacıyla)² çocuk adına vermesinde anormallik göremiyoruz. Bu örnekte de malın mülkiyeti nihai anlamda çocuğa geçmekle beraber, mal önce tapu alınmaksızın fatura ile mali anlamda babanın mülkiyetine geçmiş sonra hibe yoluyla çocuğa intikal etmiştir.
- Bir evlat vesayeti altındaki mal varlığı ve geliri olmayan zihin özürlü annesi için bakım hizmeti aldığı anda hizmetin verildiği kişi anne olması nedeniyle faturanın da anne adına düzenlenmesi gerektiği Maliye İdaresinin

---

¹ Gaziantep Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 09.01.2015 tarih ve 16700543-125-2 sayılı özelgede eğitim faturalarının veli adına değil ÖĞRENCİ ADINA düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

² Lebib Yalkın Dergisinin Mart 2011 sayısında yayımlanan “*HASILAT PAYLAŞIMI SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA ARSA SATILMASI*” başlıklı yazımızda, tapu harcından kaçınmak amacıyla tapunun nihai kişi adına çıkarılmasının mümkün olduğu yönündeki açıklamalarımız mevcuttur.

benimsediği görüştür. Ancak burada anne alım akdi yapamayacak bedelini ödeyemeyecek durumda olduğu, hizmet alım akdinin vasi olan evlat tarafından yapıldığı ve bedelinin ödendiği dikkate alınırsa müşterinin vasi olduğu ve satın aldığı hizmeti annesine kullandırdığı, dolayısıyla faturanın vasi adına kesilmesinin yanlış bir hareket olmadığı savunulabilir. Faturanın vasi adına düzenlenip faturada hizmetin kime verildiği bilgisinin de bulundurulması bize göre de yanlış olmayan bir uygulama teşkil eder.

Nitekim firmalar hesabına alınan tüm hizmetlerde faturanın firma adına düzenlenmesi ve hizmetin firmayla irtibatının kurulabilmesi için hizmet verilen kişinin de faturada belirtilmesi Maliye İdaresinin de kabul ettiği bir husustur.

IV. VEKİL VASITASI İLE MAL veya HİZMET ALINMASI:

Gerçek kişi, fiil ehliyeti bulunmakla beraber alım işlemini bizzat yapmayıp bir vekil vasıtası ile yapabilir.

Bu durumda da alınan mal ve hizmete ilişkin faturanın vekil adına değil vekalet veren alıcı adına düzenlenmesi gerekmektedir.³

V. ŞİRKETLERİN VEYA DİĞER TÜZEL KİŞİLERİN MAL VEYA HİZMET ALIMLARI :

Şirketler veya diğer tüzel kişiler, fiil ehliyetlerini yöneticileri veya vekilleri vasıtasıyla kullanmaktadırlar. Müşterinin şirket veya sair tüzel kişi olması durumunda faturanın söz konusu şirket yahut tüzel kişi adına düzenlenmesi gerekmektedir.

Faturanın ilgili firma adına düzenlenmemiş olması halinde de bu belgenin firmanın işleri ilgisi ispatlanmak suretiyle gider veya maliyet kaydı ve KDV indirimi mümkün olmakla beraber faturanın firma adına düzenlenmemiş olması, gider ve KDV indiriminin reddedilmesi, Ba - Bs formlarında bilgi uyumsuzluğu sorunlarına yol açabilir.

Bu nedenle firmalar tarafından kayda alınacak faturanın mümkün olduğunca firma adına düzenlenmesi konusunda özen gösterilmelidir.

VUK'nun 231 inci maddesinde faturanın firma adına düzenlenmesi durumunda satıcı, alıcı firmanın adı yahut unvanının, vergi dairesi ve hesap numarasının doğruluğundan sorumlu olacağı, müşterinin kimliğini ve vergi dairesi ile hesap numarasını gösterir belge isteyebileceği müşterinin de bu belgeyi ibraz etmek zorunda olduğu hükmü vardır. Bu nedenle faturanın firma adına düzenlenebileceği durumlarda belgeyi düzenleyen kişinin satıcıya alıcı firma bilgilerini doğru şekilde vermesi ve istendiğinde bu bilgileri teyit eden -vergi dairesinden alınmış mükellef bilgilerini içeren yazı örneği veya vergi levhası örneği gibi kanıtlar-sunması yasa gereğidir.

³ Ankara Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 27.08.2014 tarih ve 838 sayılı özelgesinde bir antrepoda mal depoladığı için depolama hizmet bedeli almış olan mal sahibi firmanın, depolatma işlemini vekili vasıtasıyla yaptığı durumda antrepo hizmetine ilişkin faturanın vekil adına değil mal sahibi adına düzenleneceği belirtilmiştir.

VI. ÖDEMENİN BAŞKA BİRİ TARAFINDAN YAPILMASI:

Ödemeyi bir başkası yapsa dahi faturanın lehine ödeme yapılan müşteri adına düzenlenmesi gereği devam etmektedir.

Nitekim bir özalgede ⁴;

“..... mal teslimi dolayısıyla düzenlenmesi gereken vesika olan fatura müşterinin borçlandığı meblağı gösterir ve borcun tahakkukuna ilişkindir. Buna göre, beyaz eşya veya mobilya satışlarınızda, satış yaptığınız kişi adına faturanın düzenlenmesi gerekmektedir. Bedelin malı satın alan kişi yerine başkası tarafından nakit veya kredi kartıyla ödenmesi, faturanın bu kişi adına düzenlenmesini engellemeyecektir. Ayrıca kredi kartı bir ödeme aracı olduğundan, faturası daha evvel düzenlenmiş bir mal teslimine ilişkin bedelin tamamının veya bir kısmının bilahare nakden veya kredi kartı ile tahsil edilmesi hâlinde bu tahsilat için ayrıca bir fatura düzenlenmeyecektir. Ancak yetkililerce izahat istenildiğinde, sonradan kredi kartıyla yapılan tahsilatın, daha önceki bir tarihte tanzim olunmuş bir belgeye (fatura vb) ilişkin olduğunun tarafınızca ispatlanması gerektiği tabiidir.”

denilmiştir.

Görüldüğü gibi, ödeme başka birisi tarafından yapılsa dahi, faturanın müşteri adına düzenlenmesi zorunludur. Ödeme başka birisi tarafından yapıldığında, bu ödemeye faturanın irtibatının sağlanması gereği ortaya çıkmaktadır.

VII. BAZI HİZMET SEKTÖRLERİNDEKİ ÖRNEK UYGULAMALAR:

Mali belgenin kim adına düzenleneceği konusundaki tereddütler en çok hizmet sektörlerinde görülmektedir.

Örnek olarak bir şirketin otelde yatması mümkün değildir. Fakat bu şirket, ticari faaliyeti ile ilgili olarak personeli, yöneticisi veya ilgili başka bir kişi (mesela misafiri) için otel hizmetine ihtiyaç duyabilir. Böyle bir örnekte şirket müşteri konumunda olduğu için mali belgenin de şirket adına düzenlenmesi gerekmektedir.

A. Otel ve Lokanta Hizmetleri:

Konaklama, yemek ve benzeri hizmetlerin fatura ile belgelendiği durumlarda, faturanın prensip olarak bu hizmetlerden fiilen yararlanan kişi veya kişiler adına düzenlenmesi gerekir.

Ancak hizmetten bir firma hesabına yararlanılıyor olması halinde faturanın ilgili firma adına düzenlenmelidir.

⁴ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 8.6.2011 tarih ve 666 sayılı özalg.

Nitekim bir özelgede⁵ ;

“..... faturanın, otelinizde hizmet verdiğiniz kişi adına düzenlenmesi gerekmekte olup, kişinin konaklama hizmetinden ilgili firma hesabına yararlanması durumunda faturanın bu firma adına düzenlenmesi mümkün bulunmaktadır. Öte yandan faturanın adına düzenlendiği firma ile beraber, faturada, otelde bilfiil kalan kişinin de ismine ayrıca yer verilmesinin talep edilmesi durumunda bu talebin de yerine getirilmesi gerektiği tabiidir.”

Görüldüğü gibi, müşterinin firma olduğu durumlarda, hizmetlere ilişkin faturanın firma adına düzenlenmesi mümkündür ve gereklidir. Hizmetin firma ile bağlantısının kurulması açısından hizmetten fiilen yararlanan personel, yönetici, vekil veya misafirin ad ve soyadının faturaya yazdırılması gerekir.

B. Eğitim Hizmetleri:

Maliye İdaresi eğitim hizmetlerine ilişkin faturaların da eğitim alan kişi adına düzenlenmesini istemektedir.

Bu nedenle özel okullar faturalarını öğrenci adına düzenlemekte ve çoğu zaman faturada veli ismine de yer vermektedirler.

Öğrencinin eğitim gideri bir firma tarafından üstlenilmişse⁶ , özel okullar ilgili firmadan bu üstlenilmeyi teyit eden bir yönetim kurulu kararı veya talimat almakta eğitim faturasını buna istinaden firma adına düzenleyip öğrencinin ismini de faturada belirtmektedirler.

Aynı şekilde firma tarafından personel ve yöneticiler için verilmesi sağlanan eğitim hizmetlerine ilişkin faturaların da firma adına düzenlenmesi, bu belgede kimlerin eğitim aldığına ilişkin bilgilerin yer alması uygun olur.

C. Yolcu Taşıma Hizmetleri :

VUK'nun 233 üncü maddesinde “yolcu taşıma biletleri” perakende satış vesikası türü olarak zikredilmiştir.

Bilete konu yolculuk bir firma hesabına yapılmakta ise, bu bilet masraf beyan formuna eklenmek suretiyle işle ilgisi izah edilip gider veya maliyet kaydına, KDV indirimine dayanak olarak gösterilebilir.

⁵ İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 13.07.2015 tarih ve 67983 sayılı özelgesi.

⁶ Yaklaşım Dergisi'nin Kasım 2021 sayısında yayımlanacak olan “FİRMALAR TARAFINDAN BURS VERİLMESİ İLE İLGİLİ VERGİSEL ÖZELLİKLER” başlıklı yazımızda, eğitim giderlerinin firmalar tarafından karşılanması işlemi ile ilgili vergisel bilgiler yer almaktadır.

Günümüzde yolcu taşıma biletlerinin çoğunluğu elektronik olarak düzenlenmektedir. Bu biletlerde bulunması gereken asgari bilgiler tebliğ ile belirlenmiş olup bu asgari bilgilere ilave olarak bilet metninde hesabına seyahat edilen firmaya ait bilgilere de yer verilmesine genellikle imkan sağlanmaktadır. Firma adına yapılacak olan yolculuklara ait bilet düzenlenirken firma unvanının ve vergi numarasının bilette yer almasının sağlanması, biletin işle ilgisinin tevsiki adına yararlıdır.

Yolcu taşıma biletinin acente vasıtasıyla alınması halinde bu biletler faturaya bağlatılabilmekte ve fatura firma adına düzenlenebilmektedir.

D. Sağlık Hizmetleri:

Sağlık hizmetlerine ilişkin faturalar da prensip olarak hizmetin verildiği hasta veya tıbbi bakım gören kişi adına düzenlenir.

Firmaların personeli ve yöneticileri için katlandığı tedavi ve ilaç giderleri gider veya maliyet olarak kaydedilebilmekte ve KDV indirimi yapılabilmektedir.⁷

Sağlık hizmetinden firma hesabına yararlanılan durumlarda faturanın ilgili firma adına düzenlenmesi ve belgede tedavi veya bakım gören personel veya yöneticinin ad ve soyadının yazdırılması gerekir.

Bedeli SGK tarafından karşılanacak sağlık hizmetlerine ilişkin faturaların SGK adına ve bu kurum tarafından belirlenen şekil ve içerikte olması gerektiği tabiidir.

E. Haberleşme Hizmetleri:

Maliye İdaresi haberleşme hizmetine ilişkin gider kaydı ve KDV indirimi yapılabilmesi için bu hizmete ait faturanın ilgili firma adına düzenlenmiş olmasını istemektedir.

Günümüzde en çok rastlanan haberleşme gideri telefon ve internet hizmeti konuludur. Bu hizmetler sözleşme uyarınca verilmekte ve sözleşmeye taraf olan adına fatura edilmektedir.

Dolayısıyla telefon veya internet hizmetine ilişkin faturanın firma adına düzenlenebilmesi için sözleşmenin firma tarafından yapılması gerekmektedir.

⁷ Lebib Yalkın Dergisi'nin Haziran 2021 sayısında yayımlanan "PERSONEL VE YÖNETİCİLER İÇİN YAPILAN TEDAVİ VE İLAÇ GİDERLERİ" başlıklı yazımıza bakınız.

(www.denet.com.tr/yayinlarimiz/makaleler/mehmetmac/2021)

Telefon veya internet hizmetine ilişkin sözleşmeyi yapan kişi şirketin personeli veya yöneticisi olduğunda haberleşme tamamen iş ile ilgili olsa bile bunlar adına fatura edilen haberleşme hizmetlerinin gider yazılmasına ve KDV indirimine izin verilmemektedir.

Nitekim, bir özelgede ⁸ ;

“..... işletmenin aktifine kayıtlı olmayıp işletme sahibinin şahsına kayıtlı cep telefonuna ilişkin haberleşme ücretinin gider olarak kaydedilmesi mümkün değildir.”

denilmiştir.

COVID-19 pandemisi ve sair nedenlerle yaygınlaşmış olan evden çalışma uygulaması, çalışanın evinde bağlı telefon ve internetin iş için kullanılması hallerinde ciddi artış meydana getirmiş olup Maliye İdaresinin evden iş için yapılan haberleşme hizmetlerini, gider kaydı ve KDV indirimi açısından gözden geçirmesine ihtiyaç bulunduğu görüşündeyiz.

VIII. ORTAK KULLANILAN OFİS İÇİN ÖDENEN ELEKTRİK, GAZ, TELEFON VE SU FATURALARININ DURUMU : ⁹

Bir özelgede ¹⁰ ;

“..... serbest meslek faaliyetinizi gerçekleştirmek üzere kiraladığınız taşınmazda kullanılan ve abonelikleri meslektaşlarınızdan birine veya gayrimenkul sahibine ait olan elektrik, su, telefon-internet gibi genel gider mahiyetindeki giderlerin, faaliyette bulunulan işyerine ait olduğunun ve işle ilgili olarak kullanıldığı ile belli bir kısmının tarafınızca ödendiğinin tevsiki halinde, tarafınızca ödenen tutarla sınırlı olmak üzere serbest meslek kazancının tespitinde gider olarak indirilmesi mümkün bulunmaktadır.”

“..... işyerinizde ortak kullanılan ancak başkası adına kayıtlı olan elektrik, su, telefon ve internet faturalarının faaliyette bulunulan işyerine ait olduğunun ve işle ilgili olarak kullanıldığının 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre tevsik edici belgelerle ispatı halinde, bu belgelere dayalı giderlerle ilgili

⁸ Bayburt Defterdarlığı Gelir Müdürlüğü tarafından verilen 24.03.1999 tarih ve 11976 sayılı özelge.

⁹ Faturası başka biri adına düzenlenmiş giderlerle ilgili geniş bilgi için Mali Çözüm Dergisi'nin Mayıs 1999 sayısında yayımlanan “*BELGESİ BAŞKA BİRİ ADINA DÜZENLENMİŞ OLMAKLA BERABER İŞLETME İLE İLGİLİ BULUNAN GİDER veya MALİYET UNSURLARININ KAYDA ALINMASI ve KDV İNDİRİMİ*” başlıklı yazımıza bakınız. (www.denet.com.tr/yayınlarımız/makaleler/mehmetmac/1999)

¹⁰ İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 20.04.2020 tarih ve E.134509 sayılı özelgesi.

olarak yüklenilen KDV'nin tarafınızca katılım oranında indirim konusu yapılabilmesi mümkün bulunmaktadır.”

denilmiştir.

Görüldüğü gibi Maliye İdaresi, başkası adına düzenlenmiş belgeye istinaden pay hesabı suretiyle gider kaydına ve KDV indirimine izin vermektedir. Fakat bu gibi durumlarda ideal belgeleme şekli paydaşlardan biri tarafından masraf belgesinin kayda alınması, diğer paydaşlara payları oranında yansıtma faturası düzenlenmesidir.¹¹

IX. YANLIŞ KİŞİ ADINA FATURA DÜZENLEME FİİLİNİN HAPİS CEZASI BOYUTU:

VUK'nun 359/b maddesine göre ;

“Gerçek bir muamele veya durum olmadığı halde bunlar varmış gibi düzenlenen belge, sahte belgedir.”

hükmü mevcuttur.

Aynı maddeye göre sahte belge düzenleyenler (ve kullananlar) 3 yıldan 5 yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Malın veya hizmetin gerçek müşterisi A kişisi iken, faturanın B kişisi adına düzenlenmesi uygulamada sahte belge düzenleme olarak değerlendirilmektedir. Çünkü faturada yazılı mal ve hizmet gerçekten verilmiş olmakla beraber doğru muhatap A kişisi olduğuna göre, faturayı düzenleyen ile B kişisi arasında gerçek bir muamele yok demektir.

Satıcının bu şekilde sahte belge düzenlemiş durumuna düşürülmesi, masum satıcıları da itham altında bırakabilecek bir risktir.

Bu risk düşük ihtimalli de olsa satıcıların fatura düzenlerken kendilerini böyle bir ithamdan koruyacak tedbirleri uygulamalarında yarar vardır.

VUK'nun 231 inci maddesinde satıcının, firma adına düzenlediği faturadaki alıcı bilgilerinin doğruluğundan sorumlu tutulmuş olması, bu konudaki hassasiyeti hissettirmektedir. Ancak söz konusu hüküm faturada yazılı kişinin gerçek alıcı olmadığı her durumda satıcının sahte belge düzenlediğinin kabulü anlamına gelmeyeceği açıktır. Böyle bir suçlama için satıcının bilinçli olarak yanlış kişi adına fatura düzenlediğinin ispatı gerekir.

Bizim anlayışımıza göre VUK'nun 231 inci maddesindeki sorumluk, satış belgesinde yazılı kişinin gerçek alıcı olması anlamında bir sorumluluk değildir.

Çünkü fatura, satıcı ile muhatap olanın dikte ettirdiği alıcı bilgilerine göre düzenlenmektedir. Satıcının bu bilgiyi gerçeklik yönünden denetleme imkanı

¹¹ Lebib Yalkın Dergisinin Kasım 2017 sayısında yayımlanan “MASRAF YANSITMA İŞLEMLERİNDE KDV” başlıklı yazımızda konu hakkında detaylı bilgi mevcuttur. (www.denet.com.tr/yayinlarimiz/makaleler/mehmetmac/2017)

yoktur. Dolayısıyla 231 inci maddedeki sorumluluk hükmü sadece, faturaya yazılan alıcı bilgilerinin iç uyumundan sorumluluk şeklinde anlaşılabilir.

Nitekim VUK'nun 231 inci maddesinde satıcının, müşterinin adı ve soyadı (veya unvanı) ile vergi dairesini, vergi numarasını gösterir belgeyi isteyebileceği hükmü, satıcının normal olarak bu 3 bilginin kendi iç uyumu açısından satıcının mesul tutulmakta olduğunu göstermektedir. Buna göre satıcı kendisine beyan edilen alıcı bilgilerinin iç uyumunu tevsik amacıyla belge talebinde bulunabilir. Vergi dairesinden alınmış mükellefiyet durumunu gösteren yazı örneği veya vergi levhası görüntüsü böyle bir belgeleme için yeterlidir.

Alışverişlere ilişkin son aşama genellikle fatura düzenlenmesidir. Alım talebinin satıcıya bildirilmesi ile fatura tanzimi arasında geçen sürede bu alımla ilgili yazışma yapılmakta veya evrak oluşmaktadır. Faturanın doğru kişi adına düzenlendiğini tevsik bakımından bu yazışma ve evrakın muhafaza edilmesinde yarar vardır.

X. SERBEST MESLEK MAKBUZUNUN KİM ADINA DÜZENLENMESİ GEREKTİĞİ:

VUK'nun 236 ncı maddesinde şu hüküm yer almaktadır :

“Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için iki nüsha serbest meslek makbuzu tanzim etmek ve bir nüshasını MÜŞTERİYE vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.”

Görüldüğü gibi serbest meslek makbuzunun da faturada olduğu gibi MÜŞTERİ ADINA düzenlenmesi gerekmekte olup yukarıdaki bölümlerde fatura hakkında yaptığımız tüm açıklamalar serbest meslek makbuzları için de geçerlidir.

XI. SONUÇ:

Fatura veya serbest meslek makbuzunun müşteri adına düzenleneceği yasa hükmü olmakla beraber, bazı hallerde müşterinin kim olduğunun tespitinde tereddüt oluşabilmektedir.

Maliye İdaresince mali belge muhatabının yani müşterinin kim olduğu hakkında, tebliğ ile açıklama yapmasında yarar bulunduğu görüşünderiz.